

- *IMMISSJONI FIL-PUSSESS* -
- *RINUNZJA GHALL-UZUFRTT* -
- *INTERPRETAZZJONI TA' KLAWSOLI TESTAMENTARJI* -

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta 2 t'Ottubru, 2001

Kawza Numru: 37

Citazzjoni Numru: 920/93/RCP

Doreen Galea Souchet.

VS

Leslie Galea Souchet, Henry Galea Souchet, Philip Galea Souchet, Lilian Bartolo mart Edgar, minnu assistita, Marlene Jaccarini, mart Louis, minnu assistita, Rita Caunter, mart Frederick, legalment separata u b'digriet tal-10 ta' Mejju 1996 l-Avukat Dottor Joseph P. Bonello u l-

Prokuratur Legali Hilda Ellul Mercer gew nominati kuraturi 'ad litem' biex jirrapresentaw l-interessi tal-mejta Lilian Bartolo, u b'digriet tas-26 ta' Gunju 1997 l-istess kuraturi deputati gew estromessi mill-kawza, u giet ordnata t-trasfuzjoni tal-gudizzju fil-persuna ta' Anna Maria Bartolo biex tkompli l-kawza minflok ommha Lilian Bartolo li mietet fil-mori tal-kawza.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 5A fejn gie premess:-

Illi l-konvenuti, u anke l-attrici, huma l-werrieta ta' Giovanna armla ta' Paul Galea Souchet mal-mewt li grat fid-9 ta' Awissu 1983, u dan il-wirt ghadha in forza ta' testment fl-atti tan-Nutar John Gambin ta' 2 ta' Frar 1983, kopja tieghu annessa;

Illi in forza tal-pre-citat testment, hemm l-obbligu fuq l-eredi ghall-immissjoni fil-pussess tal-legat imholli lill-attrici ta' l-usufrutt *a limine intus* skond l-artikolu 2, skond ir-rieda imfissra fit-testment;

Illi minkejja kull interpellazzjoni din l-immissjoni fil-pussess ma saritx.

Illi ghalhekk l-istess attrici talbet lil din il-Qorti sabiex:-

(1) Tordna l-immissjoni fil-pussess tal-legati favur l-attrici, tal-legat imholli lill-attrici ta' l-usufrutt *a limine intus* skond l-artikolu 2, skond it-testment fl-atti tan-Nutar John Gambin tat-2 ta' Frar 1983, kopja tieghu annessa tal-istess Giovanna armla ta' Paul Galea Souchet.

(2) Tinnomina nutar biex jircievi kull att opportun, u kuratur ghall-kontumaci, u tiffissa l-modalitajiet ghall-pubblikazzjoni tal-istess att.

Bl-ispejjez, kontra l-konvenuti ingunt personalment ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol 6 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda a fol 6 tal-process.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti a fol 11 tal-process fejn gie eccepit:

1. Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante li fl-ewwel lok l-attrici diga' qeghda fil-pussess tal-artikoli lilha mhollija skond id-disposizzjonijiet kollha tat-testment imsemmi fic-citazzjoni.

2. Illi fit-tieni lok u minghajr pregudizzju ghal fuq premiss l-kontendenti kollha inkluz l-attrici kienu qablu dwar l-ispartazzjoni ta' diversi oggetti mobbli skond l-ewwel subinciz tat-tieni artikolu tat-testment ta' ommhom tat-2 ta' Frar 1983.

Salvi Eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut a fol 11 tal-process.

Rat il-verbal tal-10 ta' Dicembru 1993 fejn Dr. Joseph J. Vella ghall-konvenuti sostna li bit-tieni eccezzjoni tieghu ried iffisser li l-oggetti mertu tal-legat gew materjalment divizi bejn l-eredi kollha u dan billi intrefghet ix-xorti bejn il-kontendenti kollha.

Rat il-verbal tat-23 ta' Frar 1994 fejn Dr Joseph Brincat esebixxa t-testment relattiv tat-2 ta' Frar 1983 bhala Dok. "TEST" a fol. 16 tal-process li *inter alia* jipprovdi li *"the testatrix bequeathes the usufruct of all that, on the day of her death, will be found in the house of residence from the threshold inwards ("a limine intus") to her daughter Doreen, and so long as said Doreen remains unmarried and exempts her from making inventory and from giving security required by law"*.

Rat il-verbal tat-13 ta' Mejju 1994 fejn Dr. Dominic Cassar assumma l-patroncinju tal-attrici minflok Dr. Joseph Brincat li rrinunzja ghall-patroncinju tal-istess;

Rat l-affidavit tal-attrici (fol. 26 - 32)

Rat id-Digriet tas-26 ta' Gunju 1997 a fol. 68 tal-process u tal-31 ta' Marzu 1998 a fol. 79 tal-process.

Rat l-affidavits tal-konvenuti Philip Galea Souchet, Leslie Galea Souchet, Henry Galea Souchet u Marlene Jaccarini minn fol. 89 sa fol. 116 u 126 tal-process.

Rat ix-xhieda in kontro-ezami tal-attrici tal-20 ta' Marzu 2000 u 18 ta' Jannar 2001 u tal-konvenut in kontro-ezami tat-18 ta' Jannar 2001.

Rat il-verbali tad-9 ta' Novembru 1994, 3 ta' Marzu 1995, 24 ta' April 1995 fejn l-attrici iddikjarat li ma ghandhiex provi izjed; 12 ta' Gunju 1995, 16 ta' Ottubru 1995, 2 ta' Frar 1996, 10 ta' Mejju 1996, 14 ta' Ottubru 1996, 2 ta' Dicembru 1996, 16 ta' Mejju 1996, 27 ta' Gunju 1997 fejn Dr. Angelo Farrugia assumma l-patroncinju tal-konvenuti; 5 ta' Novembru 1997, 19 ta' Jannar 1998, 1 ta' April 1998, 3 ta' April 1998, 19 ta' Gunju 1998 fejn l-attrici regghet iddikjarat li ma ghandhiex iktar provi; 12 ta' Frar 1999, 12 ta' April 1999, 29 ta' Ottubru 1999, 20 ta' Marzu 2000, 22 ta' Mejju 2000, 10 ta' Ottubru 2000, 18 ta' Jannar 2001 fejn il-partijiet iddikjaraw li ma ghandhomx provi izjed, u l-

kawza thalliet għall-finali ttrattazzjoni għas-26 ta' April 2001, u wara għas-sentenza għall-4 ta' Lulju 2001 u fl-ahharnett għas-sentenza għat-2 ta' Ottubru 2001.

Rat in-Noti ta' Osservazzjonijiet tal-partijiet u anke ir-replika tal-konvenuti.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-oħra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

(A) L-AZZJONI ATTRICI.

Illi l-attrici qed tagħmel din il-kawza stante li qed issostni li l-konvenuti, u anke l-attrici, huma l-werrieta ta' Giovanna armla ta' Paul Galea Souchet mal-mewt li grat fid-9 ta' Awissu 1983, u dan il-wirt għadda in forza ta' testament fl-atti tan-Nutar John Gambin ta' 2 ta' Frar 1983, kopja tieghu annessa, u li in forza tal-pre-citat testament, hemm l-obbligu fuq l-eredi għall-immissjoni fil-pussess tal-legat imholli lill-attrici ta' l-usufrutt *a limine intus* skond l-artikolu 2, skond ir-rieda imfissra fit-testament u li minkejja kull interpellazzjoni din l-immissjoni fil-pussess ma saritx u għalhekk l-istess attrici qed titlob sabiex tigi ordnata l-immissjoni fil-pussess tal-legati favur l-attrici.

Illi l-konvenuti qed issostnu li l-attrici gja' tinsab fil-pussess tal-istess u wkoll li l-oggetti llum huma maqsuma bejn il-kontendenti bi ftehim bejn l-partijiet kollha inkluz l-attrici u dan skond l-ewwel subinciz tat-tieni artikolu tat-testment tat-2 ta' Frar 1983.

(B). PROVI PRODOTTI.

Illi l-attrici permezz tal-affidavit taghha tal-4 ta' Novembru 1994 (fol. 26-32) sostniet li t-testmenti inqaw minghajrha u l-konvenuti ftehm u wahdehom u hallset flus sabiex thallas ghall mobbli li kienu jiformaw parti mill-lots assenjati lilhom u wara gewla xi suspetti u sabet fit-testment li hija kellha l-legat mertu tal-kawza odjerna; hija kienet accettat il-qasma biss ghaliex ma kienitx taf li kien hemm legat favur taghha fit-testment. Fil-fatt il-konvenuti hadu l-lots kif gew valutati minn Pawlu Tanti u s-Sur Suda u gew imqasma skond id-dokumenti "GS1" sa "GS 7" tal-process u l-istess attrici allegat li sabet ruhha f'dar kwazi vojta. Hija rat it-testment ta' ommha biss disa' snin u nofs wara mewtha.

Illi hija komplet li b'ittra tas-6 ta' April 1993 (Dok. "GS9") l-konvenuti offrew li jirrangaw u hija talbet is-somma ta' Lm1,200 minn kull wiehed izda l-konvenuti ma accettawx.

Illi bil-kunsens ta' hutha hija bieghet il-kamra tas-sodda principali u l-kamra tal-pranzu ghall-prezz ta' Lm400 li

hija uzat biex hallset l-ispejjez filwaqt li d-dar inghatat lura lis-sid u hija hadet akkomodazzjoni alternattiva fi flat.

Illi in kontro-ezami fl-20 ta' Marzu 2000 l-attrici sostniet li ghalkemm fit-testment kien hemm indikat kif l-oggetti kellhom jinqassmu b'legati, fil-fatt l-konvenuti qassmu kollox f'seba' lottijiet u hija hadet wiehed minnhom konsistenti ukoll fi *three piece set* cioe' *coffee set* bi tlett bicciet li kellhom il-manku tal-fidda, erba' imgharref tal-fidda, kuccarun tal-fidda, gradenza *Victorian* u *dwarf show-case* antika, li kien il-lot numru tnejn (2), Dok. "GS2" a fol. 39 tal-process. Xi oggetti minnhom bieghethom lill-hutha stess, u dawn l-oggetti kienu dawk li hija kellha tgawdi l-usufrutt fuqhom u li kienu fid-dar 22, Locker Street, Sliema meta mietet omma ghaliex hija sallum ghada xebba; accettat il-bejgh u l-qsim tal-oggetti biss ghaliex ma kienitx taf li kien hemm usufrutt ghaliex la kellha avukat u lanqas ghamlet ricerki ghaliex afdat lill-konvenuti.

Illi in kontro-ezami ulterjuri fit-18 ta' Jannar 2001 a fol. 138 sa fol. 150 tal-process l-attrici sostniet li kienet qablet li ssir divizzjoni tal-oggetti mobbli ghaliex ma kienitx taf li kellha usufrutt, u hadet sehma mill-istess divizzjoni u wara marret tghix f'*two bedroomed flat* minflok fir-residenza ta' omma, u l-qasma saret fi zmien xahar meta mietet omma u wara bieghet il-kamra tal-pranzu u l-kamra tas-sodda skond hi bil-kunsens tal-konvenuti u zammet il-flus kollha tal-istess. Hija qalet li

b'dan qalet lil Marlene Jaccarini u lil Leslie Galea Souchet biss. Meta giet biex iccedi l-post li kien b'kera kien qed jassistiha Dr. Victor Ragonesi, li jigi z-ziju taghha. Hija hadet Lm10,000 minghand sid il-kera u wara xtrat l-istess flat. Rat it-testment f'Dicembru 1992 xi 9½ snin wara li mietet il-mama' taghha. Hija tahdem ma Farsons u xogholha kien fuq it-testmenti ta' terzi persuni dwar is-*shares* tal-istess ditta.

In re-ezami sostniet li wara l-mewt ta' omma l-affarijiet kien qed jiehu hsiebhom Leslie.

Illi **Philip Galea Souchet** bl-affidavit tieghu tat-12 ta' April 1999 a fol. 90 tal-process sostna li l-attrici ffit wara l-mewt ta' ommu innegozjat ir-residenza tal-istess *decujus* u minflok hadhet il-flat fit-tieni sular gjo "Hunter's Palace", High Street, Sliema li kien jiswa il-fuq min Lm25,000.

Illi kompla li l-ghamara li kienet tinsab fir-residenza ta' ommu fi 22, Locker Street, Sliema, l-attrici iddisponiet minn diversi affarijiet fosthom l-kamra tas-sodda u l-kamra tal-pranzu minghajr il-kunsens tieghu; u dan apparti li kien hemm diversi oggetti li nqassmu mill-ahwa bil-ftehim taghha stess ghaliex huwa fehem li l-istess attrici ma kellhiex fejn tqieghed l-ghamara kollha fil-flat il-gdid. L-oggetti kienu inqassmu f'seba' lottijiet, stmati minn Pawlu Suda u Pawlu Tanti (dokumenti a fol. 92-97), u inqassmu bejniethom.

Illi **Henry Galea Souchet** fl-affidavit tieghu tat-12 ta' April 1999 a fol. 98 - 99 tal-process u **Leslie Galea Souchet** fl-affidavit tieghu tat-12 ta' April 1999 a fol. 100-101 tal-process ikkonfermaw dak kollu li sostna l-konvenut Philip Galea Souchet fl-affidavit tieghu appena citat, u fl-ahhar affidavit imsemmi hemm indikat ukoll li l-kawza giet intavolata ftit gimghat qabel l-ghaxar snin preskrizzjoni kif tistipula l-ligi. Fl-istess vina huwa l-affidavit tal-konvenuta Marlene Jaccarini a fol. 115 u 116 tal-process datat 12 ta' April 1999.

Illi in kontro-ezami **Leslie Galea Souchet** fit-18 ta' Jannar 2001 xehed li d-dokument A1 juri kif gew allotjati l-lottijiet miktub bil-kaligrafija tal-attrici, mentri d-dokument A2 dahhlu bi zball anke f'dawn l-atti peress li dawn ma kienux oggetti ta' ommu izda tal-kunjata t'ohtu. L-immissjoni fil-pussess ma saritx min-Nutar u l-qasma saret ftit xhur wara l-mewt ta' ommu. Huwa t-testment kien rah, u huwa ma wriehx lill-attrici, pero' t-testment kien id-dar tal-mama' tieghu. Illi huwa kemm ghamel id-denunzja u wara ltaqghu l-ahwa kollha inkluz l-attrici u sar il-ftehim li jinqassmu l-oggetti mobbli. Kulhadd kien qabad lill-istimatur li fuq l-istimi tieghu saret il-qasma.

(C). APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li t-testatrici ghamlet zewg testmenti wiehed *unica charta* ma zewgha Paul Galea Souchet datat 13 ta' April 1971 fl-atti tan-Nutar Maurice

Gambin (Dok. "GS 10 - fol. 47) fejn *inter alia* u ghal fini ta' din il-kawza l-artikolu erbgha (4) (b) tal-istess kien jipprovdi li:-

"The testators bequeath in full and absolute ownership to:-

(b) their four daughters all articles of gold and jewellery which are usually worn by women, and to their three sons all articles of gold and jewellery which are usually worn by men".

Illi b'testment datat 2 ta' Frar 1983 fl-atti tan-Nutar John Gambin l-istess testatrici bidlet din il-klawsola u ssostitwita bis-segwentti artikolu 2 tal-ahhar testment li jipprovdi li:-

"The testatrix cancels and revokes article four subparagraph (b) of the aforementioned public will made 'unica charta', and substitutes instead thereof the following:

"(i) the testatrix leaves by title of pre-legacy in full and absolute ownership and in equal shares between them and with the substitution of their children and children's children, and in default, with the right of accretion between them unto her seven (7) children Doreen, single, Henry, Lilian wife of Edgar Bartolo, Marlene wife of Louis Jaccarini, Rita wife of Frederick Caunter, Leslie

and Philip, all articles of gold, jewellery and silverware, porcelian and china, antique furniture, old paintings which she will be possessing on the day of her death, and whether these articles belonged to her completely or whether they belonged partly or in whole to her late husband”.

“(ii) Saving the preceding subparagraph (i) the testatrix bequeaths of all that, on the day of her death, will be found in her house of residence from the threshold inwards (“a limine intus”), to her daughter Doreen, and so long as the said Doreen remains unmarried and exempts her from making inventory and from giving security required by law”.

Illi fl-interpretazzjoni ta' testmenti l-massima applikabbli hija dik li taghti aditu lill-volonta' tat-testatur anke jekk xi kliem fl-istess klawso li jikkomponu l-istess testment jistghu jirrizultaw ambigwi.

Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti, ghalkemm il-konvenuti sostnew fin-nota tal-osservazzjonijiet taghhom izda mhux fin-nota ta' eccezzjonijiet taghhom, li l-attrici giet moghtija l-uzufrutt biss ghall-oggetti mhux elenkati fl-ewwel parti tal-artikolu tnejn (2) tal-ahhar testment tat-testatrici datat 2 ta' Frar 1983 fl-atti tan-Nutar John Gambin, din ma jirrizultax li kienet l-intenzjoni tal-istess testatrici, u fil-fatt fl-opinjoni ta' din il-Qorti, ghalkemm jista' jkun li l-paragrafu (ii) tal-artikolu tnejn (2) tal-istess testment

premess setgha gie kostruit b'mod ahjar, xorta huwa car bizzjed sabiex jindika li l-uzufrutt li kellha tgawdi l-attrici kellu jkun fuq dak kollu li kien hemm fid-dar tar-residenza tat-testatrici, inkluzi l-oggetti elenkati fil-paragrafu ennumerat (i) li inghataw bhala pre-legat lill-eredi stess.

Illi fil-fatt dan jirrizulta car mill-istess artikolu tnejn (2) appena citat tat-testment tat-2 ta' Frar 1983 peress li b'dak l-artikolu gie mibdul l-artikolu erbgha (4) paragrafu (b) tat-testment *unica charta* tat-testatrici u zewgha, u li kien jipprovdi biss ghall-oggetti tad-deheb u gawhar li kienu inizjalment thallew kemm lill-bniet u kemm lissubien, dipendenti fuq jekk tali oggetti kienux jintlibsu normalment min-nisa jew mill-irgiel.

Illi fl-ahhar testment, l-istess testatrici riedet li dawn l-oggetti flimkien ma ohrajn hemm specifikati inkluzi pitturi u ghamara antika jinqassmu bejn l-eredi kollha u dan bliskop ovvju li kull wiehed minn uliedha jkollu l-istess valur tal-oggetti hemm mhollija lilhom u b'hekk ma jkunx hemm diskrepanza bejn il-valur ta' wiehed u l-iehor jew l-ohra.

Illi minbarra dan l-istess testatrici riedet ukoll li thalli b'uzufrutt l-oggetti kollha li kienu jinsabu fir-residenza taghha lill-attrici bhala l-persuna li kienet ghadha xebba u kienet tghix maghha sakemm mietet u dan ovvjament sabiex l-istess attrici tkun tista' tghix fl-istess fond b'kumdata'.

Illi ghalhekk is-*Saving Clause* li hemm fl-artikolu (ii) tal-istess testament ma kienitx intiza sabiex teskludi l-istess oggetti elenkati fil-paragrafu (i) milli jigu inkluzi fl-istess uzufrutt tal-attrici ghaliex kieku fl-istess paragrafu l-istess testatrici ma kienitx taghmel riferenza ghall-*“all that, on the day of her death, will be found in her house of residence”*, izda kienet taghmel riferenza ghall *“all, saving the above indicated items”* jew xi haga simili.

Illi mela allura l-kliem *“Saving the preceeding paragraph”* fil-kwalsola (2) (ii) jirreferixxi ghall-fatt li l-istess disposizzjoni dwar l-oggetti tad-deheb u gawhar indikati fil-paragrafu (2) (i) tal-istess tibqa' tapplika minkejja l-istituzzjoni tal-uzufrutt, b'dan li wara li jispicca l-istess uzufrutt, l-oggetti hemm elenkati kellhom jinqassmu kif hemm indikat bejn l-eredi kollha u mhux kif kien indikat fl-artikolu 4 (b) tat-testament *unica charta* datat 13 ta' April 1971.

Illi tant hija ovvja u cara t-tifsira tal-istess artikolu fis-sens hawn indikat, li l-konvenuti hekk fehmu l-istess mill-ewwel, tant li la fl-ecezzjonijiet taghhom, u forsi aktar sinifikattiv, lanqas fix-xhieda taghhom kollha, qatt ma taw interpretazzjoni differenti minn dik fuq esposta, u fil-fatt fl-affidavits kollha taghhom l-unika accenn li jaghmlu dwar it-talbiet attrici kien biss li huma qassmu l-istess oggetti kollha li kien hemm fir-residenza ta' ommhom bi ftehim bejn il-partijiet kollha, inkluz dik tal-attrici, u ghalhekk *per impliciter* dan necessarjament ifisser li l-

istess konvenuti dejjem ikkunsidraw li l-oggetti kollha li kien hemm fid-dar kienu soggetti għall-uzufrutt tal-attrici.

Illi fil-fatt l-ebda wiehed mill-konvenuti qatt ma qal mod iehor, u l-unika eccezzjoni li fil-fatt l-istess konvenuti resqu quddiem din il-Qorti, kienet biss li l-oggetti kollha inqassmu bejn il-partijiet bil-kunsens ta' kulhadd inkluz l-attrici, li b'hekk irrinunzjat għall-uzufrutt tagħha. Kieku fehmu mod iehor certament li l-eccezzjonijiet tagħhom kienu jkunu mod iehor, kif ukoll kienet tkun mod iehor ixhieda tagħhom f'din il-kawza li sfortunatament ilha pendent mis-sena 1993. Certament li kieku l-konvenuti kienu veru jemmnu f'dak li sostnew fin-nota tal-osservazzjonijiet tagħhom tal-25 ta' April 2001, ma kienux jistennew kwazi tmien (8) snin mill-ftuh tal-kawza u kwazi tmintax (18)-il sena mill-mewt ta' ommhom sabiex iressqu dan il-punt il-quddiem, u għalhekk fid-dawl tal-istess din is-sottomissjoni tal-konvenuti ma tistax tigi milqugħa u għalhekk qed tigi rigettata.

Illi kwantu għat-tieni eccezzjoni tal-konvenuti, din hija fis-sens li l-oggetti kollha formanti l-istess uzufrutt gew maqsuma bonarjament bejn il-partijiet kollha, u għalhekk l-attrici tat il-kunsens tagħha sabiex issir tali qasma u b'hekk irrinunzjat definittivament għall-uzufrutt lilha mholli.

Illi fil-fatt jirrizulta mill-provi prodotti li l-oggetti kollha, hlief għall-kamra tal-pranzu u kamra tas-sodda li inbieghu

mill-attrici, gew maqsuma bejn il-partijiet, wara li gew stmati minn Pawlu Suda u Pawlu Tanti u nqassmu f'lottijiet u gew assenjati wiehed li kull eredi, inkluz lill-attrici innifisha.

Illi dan kollu huwa ammess mill-attrici li sostniet anke fil-kontro-ezami taghha tat-18 ta' Jannar 2001, li hija kienet qablet mal-istess divizzjoni tal-oggetti mobbli, u mhux biss izda kienet bieghet xi oggetti li kienu missew lilha lill-wiehed minn hutha l-konvenuti.

Illi fil-fatt irrizulta wkoll li l-attrici, li fil-mewt ta' ommha kienet tirresjedi fil-fond 22, Locker Street, Sliema, li kien suggett ghall-kera, wara ftit li mietet ommha cediet il-kera tal-istess fond lis-sid verso korrissettiv u bl-istess ammont ricevut minnha hija xtrat personalment flat f'High Street, Sliema, u peress li l-unika oggetti li jidher li ma kienux inqassmu kienu jikkonsistu fil-kamra tal-pranzu u kamra tas-sodda, u dawn ma kienux jidhlu fil-post il-gdid akkwistat minnha, hija bieghet dawn ukoll u marret tghix fl-istess appartement.

Illi l-attrici sostniet li hija accettat tali divizzjoni stante li ma kienitx taf li hija kellha uzufrutt fuq l-istess oggetti skond l-ahhar testment ta' ommha, b'dan ghalhekk li l-argument taghha huwa li kieku kienet taf b'dan hija ma kienitx taccetta li ssir tali divizzjoni.

Illi jigi qabel xejn rilevat li dawn l-oggetti li nqassmu kollha kienu fid-dar okkupata mill-attrici, u sabiex dawn gew stmati u effettivament maqsuma bilfors li kien jezisti l-kunsens tal-attrici. Illi fl-opinjoni ta' din il-Qorti dan huwa sinifikattiv hafna, stante li b'hekk jirrizulta li l-attrici fil-mument tal-mewt ta' ommha kellha l-pussess effettiv tal-istess oggetti mobbli kollha stante li hija wahedha kellha access ghall-istess residenza ta' omma proprju ghaliex hija biss kienet tabita fl-istess post; tant huwa minnu dan li hija wahedha cediet l-istess kirja lis-sid tal-fond *de quo* minghajr l-intervent tal-konvenuti, u allura minn dan isegwi li biex irrilaxxat l-istess oggetti mobbli sabiex issir il-qasma bejn l-ahwa, l-kunsens taghha ma setghax jonqos.

Illi stabbilit li l-qasma saret bil-kunsens tal-attrici, u allura valida ghall-finijiet u effetti kollha tal-ligi, huwa logiku anke guridikament u legalment, li sabiex tirnexxi l-azzjoni attrici hija necessarjament kellha tattaka l-validita' tal-istess divizzjoni bejn il-partijiet, ghaliex altrimenti l-azzjoni attrici ma tistax tirnexxi, u dan aktar u aktar meta jidher li l-attrici volontarjament cediet il-pussess tal-istess oggetti sabiex issir l-istess divizzjoni.

Illi dan qed jinghad ukoll peress li l-attrici qed isostni li hija accettat li ssir id-divizzjoni ghaliex ma kienitx taf li hija kellha dritt ta' uzufrutt u allura b'dan hija qed tallega li l-istess divizzjoni hija effetta b'vizzju ta' kunsens min-naha taghha. Illi madankollu l-istess attrici sallum ma

jidhirx li attakat l-istess divizzjoni, u ghalhekk quddiem din is-sitwazzjoni, fl-oportunjoni ta' din il-Qorti, hemm stat ta' fatt rikonusxut mill-partijiet kollha li l-istess oggetti gew validament maqsuma bejn il-partijiet kollha fil-kawza, inkluz l-attrici, liema sitwazzjoni veljanti timmilta kontra n-natura tat-talbiet attrici, peress li jidher li l-istess attrici ddisponiet volontarjament mill-mobbli suggetti għall-uzufrutt tagħha a favur il-kontendenti l-oħra u tagħha innifisha sabiex issir id-divizzjoni premissa.

Illi *di piu`* u bla pregudizzju għal dak fuq espost, it-tezi tal-attrici li hija ma kienitx taf bl-istess testment ta' omma fil-mument li saret id-divizzjoni anke għaliex hija sostniet li saret biss taf bih iktar minn disa' (9) snin wara l-mewt ta' omma, ma hijiex kredibbli, stante li jidher li l-attrici kienet taf tizen l-affarijiet tagħha sewwa, tant li meta giet biex iccedi l-kirja tal-fond residenzjali ta' ommha hija sahanistra qabdet avukat biex jassistiha, u ma hijiex verosimili għalhekk li kwantu jirrigwarda l-qasma hija ma għamlitx il-verifiki necessarji fl-interess tagħha, sabiex il-posizzjoni tagħha tigi protetta.

Illi fil-fatt hija allegat li hija fdat kollox f'idejn hutha, pero' certament li dan ma kienix il-kaz f'tali cessjoni tal-indikata kirja u lanqas fl-akkwsit minnha tal-appartament il-gdid f'isimha; *di piu'* anke l-fatt li hija ma baqgħetx tghix fid-dar fejn kienet tghix ma omma, juri bic-car li l-istess attrici ma kienitx interessata li zzomm il-pussess tal-mobbli izda li tmur tghix band'oħra f'post li jkun tagħha,

tant li anke hija stess iddisponiet mill-mobbli li ma kienux inkluzi fid-divizzjoni, bhal kamra tas-sodda u l-kamra tal-pranzu u r-rikavat tal-istess zammitu hija.

Illi fuq kollox jirrizulta li l-istess attrici kienet mara li taf l-affarijiet taghha stante li kienet impjegata ma' ditta privata proprju fuq kwistjonijiet ta' eredita' u testmenti u successjoni dwar l-ishma fl-istess socjeta' u ghalhekk certament li kienet taf x'inhu testament u l-implikazzjoni legali naxxeneti mid-drittijiet ta' ereditarji, u hija inverosimili li l-attrici issostni li hija ma ratx it-testment hlief iktar minn disa' (9) snin wara l-mewt t'ommha. Mill-banda l-ohra jekk inhu verament hekk, li din il-Qorti ma temminx, mela allura l-attrici kienet verament traskurata f'dan l-aspett, ghaliex ma kien hemm xejn x'izommha milli tiehu jew takkwista kopja tal-istess testment jew taghmel ir-ricerki relattivi.

Illi pero' din il-Qorti xorta ssostni u temmen li din l-versjoni tal-istess attrici ma hijjex kredibbli speċjalment meta jirrizulta li kopja tal-istess testment kienet tinsab fl-istess residenza taghha, u huwa probabbli wkoll li peress li l-attrici kienet tghix ma ommha, l-istess testatrici tkun gharfet biha lill-bintha, l-unika wahda xebba li kien baqa' fil-mewt tal-istess testatrici. Dan appart li kien hemm diversi laqghat mal-konvenuti sabiex issir l-indikata divizzjoni u certament li huwa impossibbli li kliem dwar l-istess posizzjoni tal-attrici ma ssemma xejn, anzi mill-provi jirrizulta li l-attrici riedet li ssir il-qasma ghaliex

skond l-konvenuti hija kienet taf li ser tmur f'post iehor u ghalhekk ma kellhiex bzonn il-maggoranza tal-effetti mobbli.

Illi fil-fatt din il-Qorti hija moralment konvinta li tali divizzjoni tal-oggetti formanti parti mill-eredita' tal-genituri tal-kontendenti ahwa Galea Souchet saret peress li l-attrici, ben konxja tad-drittijiet taghha, riedet li tmur tghix f'appartement fejn l-istess mobbli ma kienux joqghodu u ghalhekk animata minn dan il-fatt, hija accettat li ssir d-divizzjoni tal-effetti mobbli kollha, inkluz dawk soggetti ghall-uzufrutt taghha, sabiex hija tmur tghix ghal rasha f'post li huwa taghha biss, u ghalhekk taqta' kull accenn ta' kompropjeta' li hija kellha mal-istess hutha, b'dan li hija b'hekk irrinunzjat definittivament minn kull dritt ta' uzufrutt li hija kellha fuq l-istess oggetti. Kwalunkwe spjegazzjoni ohra fic-cirkostanzi tal-kaz ma hijiex plawsibbli anke tenut kont li huwa difficili hafna sabiex wiehed jaccetta l-versjoni tal-attrici li skond hi stenniet iktar minn disa' (9) snin sabiex tara t-testment ta' omma, anke ghaliex ma huwa bl-ebda mod spjegat x'gieghel lill-attrici wara dak iz-zmien kollu li tfittex it-testment ta' omma, u wkoll wara li l-oggetti kollha formanti parti mill-eredita' tal-genituri taghha kienu ilhom maqsuma kwazi ghaxar (10) snin.

Illi ghalhekk abbazi tal-premess, u peress li l-oggetti formanti parti mid-dritt ta' uzufrutt tal-attrici, jirrizulta li gew maqsuma bejn il-partijiet volontarjament, u

precisament bejn il-kontendenti ahwa Galea Souchet bil-kunsens esplicitu wkoll tal-attrici, u peress li jirrizulta li minhabba tali divizzjoni l-istess attrici konxjentożament u volontarjament irrinunzjat għall-effetti kollha tad-dritt tal-uzufrutt li hija kellha fuq l-istess mobbli, isegwi li t-talba għall-immissjoni fil-pussess magħmula mill-istess attrici ma tistax tirnexxi għar-ragunijiet premessi u għaliex tali dritt ta' uzufrutt ma għadux iktar jezisti stante r-rinunzja għalih da parte tal-istess attrici.

III. KONKLUZZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tilqa' t-tieni eccezzjoni tal-konvenuti, **tichad it-talbiet attrici** bhala infondati fil-fatt u fid-dritt.

Bl-ispejjeż kollha kontra l-istess attrici.

Moqrija.

**Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
2 ta' Ottubru 2001**

**Josette Demicoli.
Deputat Registratur.
2 ta' Ottubru 2001**